

ETXE ETA AUZO KONPOSTA EGITEKO GIDA

www.comarcasanguesa.es

Oficina de Prevención
de Residuos y de Impulso
a la Economía Circular
Hondakinen Prebentzai
eta Ekonomia Zirkularra
Bultzatzeko Buleoa

residuos de navarra
nafarroako hondakinak

MANCOMUNIDAD
COMARCA DE
SANGÜESA

Nos mueven
nuestra tierra
Gure lurraldeak
mugitzen gaitu

Gobierno
de Navarra

Nafarroako
Gobernua

2030

HONDAKINETIK BALIABIDERA, EMAN BIZITZA ORGANIKOARI!

Materia organikoa biltzeko konpost-ontziak jartzea Zangozaldeko Mankomunitateak gure hondakinen kudeaketa zuzenarekin duen konpromisoaren ondorio da.

Gida honetan, konpostatzea zertan datzan, zer hondakin konposta daitekeen eta zer tresna baliatu behar duzun jakiteko gakoak ematen dizkizugu. Era berean, konpostari zer erabilera eman diezaiokegun zehazten dugu, baita ohiko zenbait zalantza argitu ere bai.

ZERGATIK EGIN KONPOSTATZEAREN ALDEKO APUSTUA?

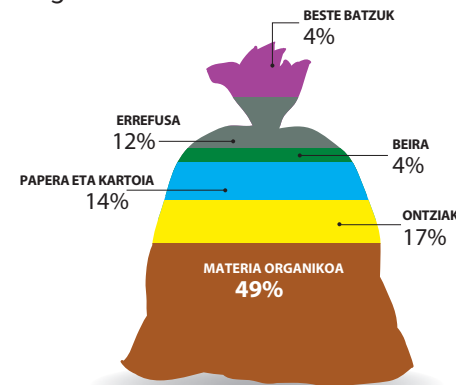
ONURA HANDIAK LORTZEN DITUGULAKO...

- ✔ Hondakin organikoak sortzen diren lekuan bertan aprobetxatzen ditugu.
- ✔ Hondakinen garraioak saihesten ditugu, kontsumoak eta inpaktuak murriztuz.
- ✔ Konposta lortzen dugu eta, hala, lurzorua baldintzak eta kalitatea hobetzea.
- ✔ Aire, lurzoruak, ubideak eta akuiferoak kutsatzea ekiditen dugu.
- ✔ Herritarren parte-hartzea sustatu eta gizarte-harremanetarako bide ematen dugu; hala, erantzukizunaren, errespetuaren eta talde-lanaren balioak sustatzen ditugu.
- ✔ Ekonomikoki aurrezteko lortzen dugu, zehapenik ez egotea lortzen dugulako eta pizgarriak aprobetxatzen ditugulako, eta hondakinen kudeaketa hobetzeko laguntzak ere lortzen ditugu.

... GAINERA, LEGE- ESKAKIZUNAK BETE BEHAR DITUGU.

Hondakinei eta haien Fiskalitateari buruzko ekainaren 18ko 14/2018 Foru Legeak ezartzen du **sortutako hondakinen % 70** gaika biltzera iristeko helburua.

Zangozaldeko pertsona bakoitzak, batez beste, **460 kg hondakin** sortzen ditu **urtean**, eta ia erdia materia organikoa da; gaikako bilketa lortzen badugu, helburura heldu eta errefusa nabarmen murriztuko dugu.

ZER ESAN NAHI DU KONPOSTA- TZEAK?

Konpostatzeak esan nahi du hondakin organikoak kontrolpeko deskonposizio-prozesu bat betetzea. Naturan humusa eragiten duen deskonposizio-prozesuaren bertsio bizkortua da; lurzoruen kalitatea ziurtatzen du humusak.

Konpostaren bidez, mantenguaiei eta ongarri-elementuei eusten zaie, lurzorua egitura fisikoa hobetzen da eta higadura murrizten da. Era berean, airearen, uraren eta beroaren trukeak erregulatzen ditu luraren, airearen eta landareen artean. Gainera, landareentzako mantenguaiei eskuragarritasuna hobetu eta areagotzen du, eta lurzorua pH-a erregulatuz.

KONPOSTAGAILUAREN BIDEZ, MATERIA ORGANIKOAK NATURALKI DESKONPOSTATZEKO DUEN PROZESUA KONTROLPEAN KOPIATZEN DUGU

ETXEKO ETA AUZOKOA

Cure lursailean edo lorategian dagoen konpost-ontzi baten bidez eginiko konpostatze-prozesuari **etxe konpostatzea** esaten diogu.

Auzo konpostatzea oso antzekoa da, baina, kasu honetan, konpost-ontziak zenbait etxek partekatzen dituzte, eta bide publikoan edo eremu komunetan egon daitezke.

Bi kasu horietan, hondakin organikoak sortu diren lekuan bertan aprobetxatzen dira; beraz, murriztu egiten da zirkuitu orokorrean kudeatu beharreko hondakin kopurua, eta saihestu egiten da haiek garraiatzean eragiten den kutsadura.

ETXEKO ZEIN AUZOKO KONPOSTA EGIN NAHI BADUZU, JAR ZAITEZ MANKOMUNITATEAREKIN HARREMANETAN

KONPOSTATZEKO OINARRIZKOAK

Konpostatzeko oinarritzko ekipamenduak honako tresna hauek izan behar ditu:

- ✔ **Ontzia** (10-25 l), hondakin organikoak etxean uzteko. Ontzia edo poltsa bera erabil dezakezu konpost-ontziraino eramateko. Poltsa erabiliz gero, edukiontzi horira eraman beharko da hustu ondoren.
- ✔ **Konpost-ontzia**, hondakinak metatu eta tratamendu-prozesuarekin hasteko.
- ✔ **Aireztagailua**, konpost-ontziaren barruko nahastea homogeneizatzeko.
- ✔ **Material egituratzailea**, inausketa hondar zatikatuak, sukaldetik botatako gai organikoak estali eta nahasteko.
- ✔ **Pala**, nahasteari material egituratzailea aplikatzeko.
- ✔ **Bahea**, konposta bahetzeko eta konpost-ontzira sartzen den material lodia bereizteko.

JARRI KONPOST-ONTZIA LURRAREN GAINEAN; HOBE ITZAL-EREMU BATEAN

KONPOSTAREN ERABILERAK

Ongarri gisa

Konpostak ingurune naturalari funtsezko mantenugaiak (nitrogenoa, fosforoa, potasioa, manganesoa, boroa, zinka edo kobrea) itzultzen dizkio, landareak garatzeko, nekazaritzako ongarri bikain bilakatuz.

Lurzorua zuzentzaile gisa

Konposta erregularitasunez erabiltzeak lurzorua egitura hobetzen du. Buztin-lurrak zuzentzeko balia daiteke, erraz istiltzen eta trinkotzen baitira, bai eta hondar-lurrak egituratzeko eta ura eta mantenugaiak landareen sustraiak iristen ez diren geruza sakonetara eraman ditzaten saihesteko ere. Hura erabiltzeak higadura eta lur aberatsen galera eteten laguntzen du.

ZER KONPOSTA DEZAKEGU?

Konposta daitezkeen materialak sukaldeko, baratzeko eta lorategiko hondarrak dira. Haien artean material lehorra (deskonposizio motelekoa) eta hezea (deskonposizio azkarrekoa) bereizten dira. Bi material horien arteko balantze orekatuak ziurtatzen du kalitatezko konposta.

Ekarpena anitza izan behar du, ahal den neurrian, sukaldeko hondakinak lorategiko hondarrekin nahastuz.

MATERIA ORGANIKO HEZEA

Nitrogenoa eta hezetasuna dakartza.

- ✓ Sukaldeko begetal eta fruta hondarrak
- ✓ Pasta edo arroz egosia, haragi eta arrainaren hondarrak
- ✓ Galdutako edo iraungitako elikagaiak
- ✓ Kafe-hondarrak
- ✓ Inausketako hondar berdeak edo landareak

MATERIA ORGANIKO LEHORRA

Karbonoa dakar eta nahastea egituratzen du (proportzio egokietan).

- ✓ Adarrak eta zurezko hondarrak
- ✓ Belar eta hosto lehorrak
- ✓ Zerrautsa eta lastoa
- ✓ Fruitu lehorren eta arrautzen oskolak
- ✓ Fruituaren hezurak

ZER EZ DUGU BOTA BEHAR?

- ✓ Animalien gorozkiak
- ✓ Zigarro-puntak eta tximiniako errautsak
- ✓ Pixoihalak, toallatxoak, konpresak eta tanpoiak
- ✓ Eskobatutako hondarrak
- ✓ Plastikozko bilgarriak (nahiz eta konpostagarriak izan)
- ✓ Zurezko, buztinezko edo zeramikazko objektuak
- ✓ ... beste frakzio bati dagokion beste edozein hondakin

BESTE FRAKZIO BATZUK

Utzi hondakin bakoitza dagokion edukiontzian.

Bilgarriak

✓ Plastikozko bilgarriak eta poltsak, latak eta brikak, aluminio-papera eta poliespan-erretiluak

Papera eta kartoia

✓ Paperak, kartoia, egunkariak eta aldizkariak

Beira

✓ Botilak, potoak eta beirazko beste ontzi batzuk

Etxeko olio erabilia

✓ Sukaldeko olioak plastikozko ontzi itxietan

Arropa, ehuna eta oinetakoak

✓ Arropa, ehuna eta oinetakoak

Birziklapen-etxolak eta Garbiguneak

✓ Aparatu elektrikoak eta elektronikoak, tinta-eta toner-kartutxoak, pilak eta bateriak, bonbillak eta fluoreszenteak, pinturak eta bernizak, iragazkiak eta automobilgintzako olioak, erradiografiak, kafe-kapsulak

Tamaina handiko hondakinen bilketa

✓ Altzariak, aparatu elektrikoak eta elektronikoak, koltxoak eta somierrak, arropa eta oinetakoak, jostailuak, liburuak eta beste batzuk...

URRATSEZ URRATS

1. MATERIALEN UZTEA

Konpost-ontzira botako ditugu aurretik gaika bildutako hondakin organikoak, eta, ahal dela, tamaina txikietan prestatu; nahaste homogeneo batek deskonposizioa bizkortuko du.

2. MATERIAL LEHORRAREN EKARPENEA

Material egituratzailearekin (inausketa birrindua) estaliko dugu lehen urratsean utzitako material hezeko geruza; horrek hondakin piloa drainatzeko eta aireztatzeko bide emango du.

3. AIREZTAPENA

Materialari eragitea hartzidura-prozesuan (fase termofiloa), porositatea ziurtatzeko, materia trinkotuaren zokorrak apurtzeko eta material guztiaren hezetasun-maila homogeneizatzeko.

4. ATERATZEA

Konposta erabiltzeko prest egongo da, pikor uniformeak, egitura askea, kolore iluna eta lur-usain atsegina duen heinean.

Ateratzerakoan bahetzea egin eta konpostatu gabeko materialak bereiztuko dira, hauek egituratzaile gisa berriro sartzeko.

**AMAITZEAN, KONPOST-
ONTZIRA BOTATAKO MATERIAL
GUZTIAREN %30-40
ADINA BOLUMENA DAUKAN
KONPOSTA ESKURATUKO DA**

FASEAK

Latentzia-fasea

Piloa bakterioz betetzen doa, hauek hondar organikoak deskonposatu ahala tenperatura igotzen hasten da.

Fase termofiloa

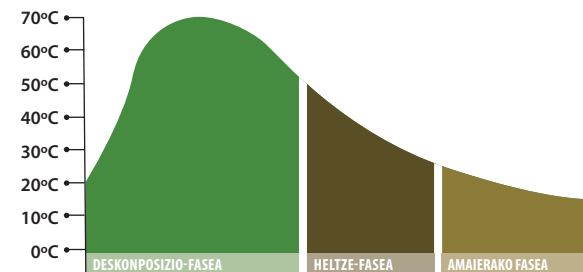
Deskonposizioan lan egiten duten mikoorganismoen jarduera biziaren ondorioz, tenperatura 70°C-raino igotzen da. Beroak ingurunea higienizatzen du, eta, hala, larbak eta patogenoak eliminatu eta haziak antzutzen ditu. Fase honek 2 hilabete iraun dezake.

Heltze-fasea

Hartzidura geldoko aldia hasten da -3 hilabetera arte-, eta, hartan, sortutako organismo berriek (ornogabeak, hala nola kukurutzak, zizareak, etab.) deskonposizioa amaitzen dute. Jarduera biologikoa murriztean, tenperatura jaisten doa. Konpost heldua prest dago dagoeneko: giro-tenperaturan dago, pikor-egitura du, baita kolore iluna eta lur-usaina ere.

GOGORATU

- ✔ Piloari hilean bi aldiz eragin behar zaio edo aireztatu behar da, nahastea homogeneizatzeko, aireztatzeko eta tenperaturak eta hezetasuna berdintzeko.
- ✔ Materialak hezetasuna galtzen badu, leunki ureztatuko da eragin bitartean, eragin bitartean, konpostatze prozesuan dagoen materialaren hezetasuna homogeneizatzea lortuz.
- ✔ Material hezearen eta lehorraren proportzioen arteko nahaste perfektuak eta zaintzek kalitatezko konposta lortuko dela ziurtatuko dute.

ZER ADIERAZTEN DIGUTE ARAZO HAUEK?

ARAZOAK	KAUSA POSIBLEAK	SOLUZIOAK
Nahastea trinkotuta dago eta kiratsa dario	Hezetasun gehiegi eta/edo oxigenorik eza	Hondar lehorrak gehitzea (egituratzailea) eta nahastea
Nahastea ez da deskonposatzen	Hezetasunik eza	Hondar hezeak gehitzea edo nahastea ureztatzea eta eragitea
Nahasteak amoniako-usaina dauka	Hondakin heze gehiegi (nitrogenoa)	Hondar lehorrak gehitzea eta nahastea
Lizuna edo geruza zuriak agertzea	Onddoak hazten ari dira, mikrobio-jarduera	Ez dugu zertan kezkatu, seinale ona da
Euliak agertzea	Hondar freskoak daude azaleran eta hezetasun gehiegi	Ez dakarte arazorik. Nahasteari eragin eta hondar freskoak hondar lehorrekin estali behar dira

GOGORATU

Zure hondakinak etxean konposta ditzakezu.
Konpostatze-prozesuari buruzko zalantzarik baduzu, gurekin argitu ditzakezu.

Jarri gurekin harremanetan:
mancomunidad@mscs.es
948 871 247 (astelehenetik ostiralera, 09:00etatik 14:00etara)

MANCOMUNIDAD
COMARCA DE
SANGÜESA

☎ 948 871 247
✉ mancomunidad@mscs.es

Instagram Facebook Twitter YouTube
@ComarcaSanguesa